

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning.

Lovforslaget har til formål at gennemføre en samlet og systematiseret regulering i et nyt kapitel i retsplejeloven af den type efterforskningsmidler i straffesager, der rettes mod det menneskelige legeme, og som har karakter af straffeprocessuelle tvangsindgreb (legemsindgreb).

De foreslåede regler skal afløse de spredte og sparsomme bestemmelser i retsplejeloven om legemsindgreb. Gældende ret på området bygger således i dag i vidt omfang alene på retspraksis og administrativ regulering.

Til grund for lovforslaget ligger Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskning. Lovforslaget svarer i alt væsentligt til det lovudkast, som et enigt Strafferetsplejeudvalg har udarbejdet i betænkningen.

I det følgende gives der en redegørelse for hovedpunkterne i lovforslaget, idet der i øvrigt henvises til betænkningens mere detaljerede gennemgang, herunder navnlig af gældende ret.

2. Afgrænsningen af legemsindgreb.

Ved legemsindgreb forstås de straffeprocessuelle tvangsindgreb, hvorved der tilvejebringes og fastholdes oplysninger om et levende menneskeligt legeme eller dele heraf eller oplysninger om, hvorvidt genstande er anbragt på legemet eller i legemets hulrum.

I betænkningen side 38–39 er der opstillet følgende oversigt over indgreb, der må karakteriseres som legemsindgreb:

- 1) Besigtigelse, der kræver en vis medvirken, f.eks. vejning, måling og besigtigelse af håndflader.
- 2) Besigtigelse, der ikke kræver egentlig afklædning, men f.eks. opknapning af en skjorte for at se kradmærker på halsen og opsmøgning af et ærme for at se tatoveringer m.v.
- 3) Optagelse af fingeraftryk.
- 4) Besigtigelse, der kræver afklædning.
- 5) Ydre undersøgelse, der består i en beføling af le-

gemets overflade, f.eks. for at finde kapsler skjult under huden.

- 6) Sikring af prøver fra legemets ydre, f.eks. negleskrab eller hår.
- 7) Udtagelse af blodprøver.
- 8) Ultralyd- og røntgenundersøgelser.
- 9) Undersøgelse af legemets hulrum: Mundhule, anus og vagina.
- 10) Indgivelse af medicin (afføringsmidler o.lign.).
- 11) Udtagelse af prøver fra det indre legeme, f.eks. vævsprøver.
- 12) Andre undersøgelser af legemets indre, f.eks. rectoskopi, gynækologisk undersøgelse og egentlige operationer.

I betænkningen anføres, at oversigten ikke er udtømmende, og at der ikke med de anførte eksempler er tilsigtet nogen udvidelse af adgangen til at foretage legemsindgreb. Dette udelukker dog ikke, at der som følge af den tekniske udvikling og udviklingen inden for lægevidenskaben i fremtiden kan blive behov og praktisk mulighed for indgreb, der ikke kendes i dag.

I oversigten er indgrebene opstillet således, at de indgreb, der typisk vil blive følt som mindst byrdefulde, er anført først, mens de sidst nævnte er de mest intense.

Endvidere foretages i betænkningen en inddeling af indgrebene efter deres intensitet i to kategorier, der betegnes henholdsvis legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse. Denne opdeling af indgrebene danner udgangspunkt for opstillingen af de forskellige betingelser i lovforslaget, således at der som hovedregel stilles strengere krav til foretagelsen af legemsundersøgelser end til legemsbesigtigelser.

Legemsbesigtigelse – de mindst byrdefulde indgreb – er angivet som pkt. 1–4 i oversigten. Legemsbesigtigelse omfatter således alene de former for indgreb, hvor der ikke sker nogen indtrængen i det menneskelige legeme eller nogen egentlig beføling af legemet i undersøgelsesøjemed. Fingeraftryk er medtaget i kategorien legemsbesigtigelse, idet dette indgreb alene består i, at en person anbringer sine fingre på en stempelpude og derefter på et aftryksark.